

УДК 338.242.2

Бекеша Олександра,
магістрантка другого курсу
факультету міжнародних відносин,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
bekesha.oleksandra@gmail.com

Науковий керівник: Корнелюк Ольга,
к.е.н., доцент,
кафедра міжнародних економічних відносин
та управління проєктами,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
ol-lu@ukr.net

РОЛЬ ДИЗАЙНУ САЙТІВ ТА ЗАСТОСУНКІВ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРАКТИК ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Циркулярна економіка (або економіка замкнутого циклу) – це альтернативна економічна модель, спрямована на якомога довше та ефективне використання ресурсів, таким чином вона приходить на заміну традиційній «лінійній» економіці, де ресурси видобуваються, використовуються та викидаються [1].

У циркулярній економіці ресурси стараються використовувати максимально продуктивно і тривалий час, а також мінімізувати відходи та вплив на навколишнє середовище. Основні принципи циркулярної економіки включають в себе переробку та вторинну обробку матеріалів, довговічність та ремонт товарів, споживацьку відповідальність та зменшення використання обмежених ресурсів. Ця концепція спрямована на підтримку сталого розвитку, зменшення екологічних наслідків господарської діяльності, ресурсозабезпечення, зниження енергетичних та фінансових затрат, раціональне

використання ресурсів шляхом створення замкнутого циклу використання та відновлення ресурсів у економіці [2; 3].

Існує декілька ключових інструментів циркулярної економіки, серед них [4]:

- 1) спільне користування і віртуалізація;
- 2) продаж послуг, а не товарів;
- 3) повторне використання у виробництві;
- 4) повторне використання у споживанні;
- 5) дизайн майбутнього.

Подібно до багатьох складних великомасштабних рішень, циркулярна економіка потребує дизайнерського підходу. Циркулярний дизайн спрямований на створення стійких, повторно використовуваних, ремонтпридатних та перероблюваних продуктів. Для створення циркулярного продукту дизайнерам слід розглядати весь життєвий цикл продукту, починаючи від сировини і закінчуючи розповсюдженням, використанням, видаленням і повторним використанням. Таким чином, дизайнери можуть створити позитивний екологічний та соціальний вплив на кожному етапі. Дизайнери також повинні розглядати можливість використання органічних, відновлюваних матеріалів у фізичних продуктах [5].

У сучасному світі важливу роль відіграє диджиталізація та цифровізація усіх сфер життя, тому цифрові продукти можуть сприяти створенню циркулярної економіки, відповідно зростає важливість веб дизайну та дизайну онлайн сервісів. Мобільні та веб застосунки, сприяють переходу від споживання продуктів до використання послуг.

Відомий американський вчений, засновник дизайну взаємодії з інтерфейсами Дон Норман стверджує, що веб дизайнери та дизайнери взаємодії можуть допомогти компаніям переходити від лінійної до циркулярної моделі бізнесу. Для цього необхідно допомагати компаніям та їхнім керівникам змінити акцент зі створення продуктів на надання послуг. Перехід від лінійної до циркулярної економіки потребує фундаментальних змін у веденні бізнесу. Якщо виживання

компанії залежить від постійного продажу нових продуктів, впроваджувати циркулярні практики набагато важче.

Дизайнери повинні пропонувати способи досягнення циркулярної економіки, яка приносить користь бізнесу, користувачам і навколишньому середовищу. Дон Норман вказує на те, що ми можемо досягти цих цілей завдяки бізнес-моделям, спрямованим на надання послуг та передплату [6].

Багато компаній уже використовують такі циркулярні практики. Платформи, такі як Lyft, Bla Bla Car та Uber, дозволяють людям спільно використовувати транспортні засоби для перевезень, що зменшує потребу у власних автомобілях. Цей підхід знижує загальний попит на виробництво автомобілів і площі для паркування. Дослідження показують, що більшість автомобілів стоїть припаркованими 90-95% свого життя. Виробники будуть продавати мільйони транспортних засобів, які, в основному, стоятимуть на парковках [7; 8]. Використання вище згаданих платформ зміщує фокус користувача з володіння автомобілем на отримання послуги транспортування. Застосунок Airbnb має схожий підхід до проживання, що зменшує потребу будувати готелі [9].

Проектний менеджмент надає інструменти для ефективного планування, керування ресурсами та виконання процесів, спрямованих на створення цікавих та інноваційних рішень. Створення циркулярних моделей вимагає впровадження новаторських технологій, зміни виробничих процесів та підходів до управління відходами. Проектний менеджмент координує цей процес, забезпечуючи ефективне планування та управління, забезпечує ефективне керування проектами, спрямованими на зміну підходів до використання ресурсів та розвитку сталого виробництва [10; 11].

Таким чином, дизайн сервісів, зокрема мобільних застосунків, сприяє впровадженню циркулярної економіки та допомагає досягнути цілей сталого розвитку. Поставивши потреби користувачів в основу, різноманітні бізнеси можуть створювати якісні сервіси, які відповідають очікуванням клієнтів. Це призводить до покращення

задоволеності користувачів і їх лояльності до бренду, що, в свою чергу, сприяє підвищенню прибутку та конкурентоспроможності компанії.

Список використаних джерел:

1. Модель циркулярної економіки. *Дія.Бізнес*. 2021. URL: <https://business.diaa.gov.ua/handbook/impact-investment/model-cirkularnoi-ekonomiki>.

2. Корнелюк О. Досвід імплементації циркулярних проєктів для відновлення економіки України. *Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції* (Луцьк, 20 травня 2022 р.). URL: <https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=6882280671611806750&btnI=1&hl=uk>

3. Pavlikha N., Korneliuk O. World experience of circular economy implementation and prospects for Ukraine. *Economic, social and legal aspects of enterprise management. Context of the political and economic crisis / scientific editors Monika Dobska, Ryszard Kamiński*. Poznań, 2022. P. 155-168. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22295>

4. Нечитайло Д. З чистого аркуша: як працює і чим вигідна циркулярна економіка. *Економічна Правда*. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/09/2/664626/>.

5. A Circular Economy. *Interaction Design Foundation - IxDF*. 2023. URL: <https://www.interaction-design.org/literature/topics/circular-economy>.

6. Kasturika K. How Designers Can Help Companies Design for the Circular. *Interaction Design Foundation – IxDF*, 2023. URL: <https://www.interaction-design.org/literature/article/how-designers-can-help-companies-design-for-the-circular-economy>.

7. Morris D. Today's Cars Are Parked 95% of the Time. *Fortune*, 2016. URL: <https://fortune.com/2016/03/13/cars-parked-95-percent-of-time/>.

8. Корнелюк О.А. Інноваційні бізнес-моделі та проєкти циркулярної економіки. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень: Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції* (м. Луцьк, 09 листопада 2022 р.). Луцьк, Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 134 с. С. 125-127. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22331/1/Inov_bis_mod%209_11_2022.pdf

9. Van Leeuwen J. Service Design for the Circular Economy. Medium, 2020. URL: <https://uxplanet.org/service-design-for-a-circular-economy-93ad56c7584d>.

10. Корнелюк О. Методологічні аспекти управління циркулярними проєктами та бізнес-моделями. *Наукова інтеграція в умовах глобальних викликів: збірник тез доповідей IV Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 червня 2023 р.). / За заг. ред. Павліхи Н. В. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 159 с. С. 93-99. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22942>*

11. Павліха Н.В., Корнелюк О.А., Цимбалюк І.О. Методології проєктного менеджменту для циркулярних бізнес-моделей: переваги та можливості. *Інтелект XXI*. 2023. № 3. С. 74-80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2023-3.11>